

Elev – lærerrelasjoner

(Kilde: Hanne Jahnsen Lillegården kompetansesenter, Veileder Sosial kompetanse 2007)

Når lærere skal fremme positive relasjoner mellom seg og elevene er det viktig at lærerne er bevisst at relasjoner i gruppen og klassen kan betraktes som ”**profesjonelle relasjoner**”, det vil si noe han eller hun kan påvirke og arbeide systematisk i forhold til.

Den profesjonelle relasjonen omtales ofte som en dobbelt relasjon, en personlig- og en saksrelasjon, hvor den sistnevnte handler om å bygge relasjoner via skolefaglige aktiviteter (Westmark 2002).

Relasjonelle forhold eksisterer alltid i en kontekst. Lærere må arbeide aktivt med egen relasjonskompetanse. Konteksten og relasjonen påvirker hverandre gjensidig. Læreren må bevisst flytte fokuset fra den enkelte elevs egenskaper til hele klassens relasjoner (Gade 2007).

Gode relasjoner bygges gjennom ulike kommunikasjonsformer; verbale, kroppslige og para-språklige, som viser til stemning og/eller klima i gruppen og klassen. Læreren må være klar i sin kommunikasjon og fleksibel med hensyn til muntlig framstilling av oppgaver, innhold, undervisningens struktur, organisering og samværsform.

Det er viktig at læreren fokuserer på elevenes sterke sider, interesser og motivasjon, og kommuniserer dette til alle elever. Læreren har ansvar for samværsformer som etablerer og utvikler gode relasjoner mellom enkeltindivider og for de relasjoner og samværsformer som etablerer og utvikler fellesskapet. Læreren må ta hensyn til ulike aspekter slik at alle elevene føler seg komfortable i klassen (Moen 2007).

Relasjoner mellom elever og lærere bygges gjennom rask positiv tilbakemelding, anerkjennelse og begeistring. Kun det vi tillegger betydning, blir betydningsfullt. Anerkjennelse og begeistring må gis både i forbindelse med skolefaglige aktiviteter og sosiale og personlige aktiviteter.

Når elever og lærere deler anerkjennelse, glede og begeistring, bekreftes fellesskapet og relasjonen. **Gjennom gleden får relasjonen næring til å utvikle seg videre.** Anerkjennelse er ikke en kommunikasjonsteknikk, men en væremåte og en grunnholdning som innebærer å ta hele sitt spekter av væremåter i bruk i samhandling med elevene i gruppen eller klassen (Bae, 2001).

Følgende samspilltemaer bidrar ved systematisk bruk til at den enkelte lærer kan arbeide med sin egen relasjonskompetanse og med gjensidig tillit mellom elever og lærere (Westmark 2002):

- Vis positive holdninger overfor elevene og inviter elevene til samtale

- Se elevenes initiativ – elevatferd kan være et spørsmål om; ”er det slik du vil ha meg?”
- Se eleven som aktør og gi anerkjennelse på positive initiativ
- Fang elevens oppmerksomhet og hold den fast
- Sett elevenes opplevelser og erfaringer inn i en sammenheng
- Hjelp eleven til å kontrollere seg selv og fortell eleven på en positiv måte hva han/hun må og skal i relasjon til de oppgaver og aktiviteter som er i gang

Punktene er å betrakte som en ramme eller et analyse- og tolkningsredskap som gjør læreren i stand til å bevege seg mellom praksis og refleksjon, til å bli mer bevisst sin egen relasjonskompetanse slik at den kan reaktiveres og brukes i pedagogisk praksis. Ved å reflektere over temaene over vil lærere lettere kunne utvikle et godt tillitsforhold til elevene i det daglige.

Elevene må oppleve å kunne snakke med læreren, at de blir hørt, at læreren imøtekommer deres behov, involverer seg, er forutsigbar og troverdig. Dette kan beskrives som et intersubjektivt forhold som handler om å forstå den andre.

Gode relasjoner forsterkes ved at læreren setter høye krav til skolefaglig og sosial atferd. Elevene må ha noe å strekke seg etter og kommunikasjonen og læreratferden må være preget av mestring i relasjon til alle situasjoner gjennom hele skoledagen.

Språket er viktig og bør preges av dialog. Læreren må innta en spørrende holdning som oppmuntrer elevene til å delta i kommunikasjonen. Elevene må lære å hjelpe hverandre i undervisningen, være på plass, fokusere på oppgavene, lytte til lærer og medelever og delta i samtalen ut fra sine evner og interesser (Moen 2007).

Gjennom observasjon, modellering og trening lærer elevene relasjonsbygging. Rask positiv tilbakemelding ved kompetent atferd eller initiativ til kompetent atferd forsterker relasjonene mellom elever, og mellom elever og lærere i gruppen og klassen.